

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

DPH: kolik skutečně zaplatíte?

V minulém díle seriálu o DPH jsme se seznámili se základními principy fungování daně z přidané hodnoty. Nyní si přiblížíme rozdělení sazeb u jednotlivých druhů zboží a služeb. Sazby daně jsou dvě, základní (22 %) a snížená (5 %). Sazba 0 % není uváděna, neboť vlastně není sazbou, dalo by se říci, že se jedná o „technickou nulu“ pro zboží a služby osvobozené od daně.

Pro správné určení výše sazby je vždy rozhodující správné zařazení předmětu dodávky (zdanitelného plnění) a podle příslušného kódu ve správné klasifikaci přiřadit i správnou sazbu daně. Podle uzavřené smlouvy a podle toho, co je předmětem dodávky, je i způsob zdaňování a výše daně. V tomto příkladě by se zdaňovalo následovně:

ad a) předmětem daně je pouze chléb se sazbou daně 5 %; doprava je v ceně chleba, protože je nákladem dodavatele (o který bude cena chleba vyšší, nebo zisk pekárny nižší), a není tudíž předmětem dodávky, tj. doprava není samostatným zdanitelným plněním,

ad b) předmětem daně je opět pouze chléb (dopravu prodávající nezajišťuje), doprava není u kupujícího zdanitelným plněním, protože ji zajišťuje sám pro sebe (neposkytuje ji jinému subjektu),

ad c) pekárna prodává pouze chléb a ten zdaňuje 5 %, dopravce poskytuje dopravu a tuto dopravu zdaňuje 22 % (silniční nákladní), odběratel - plátce si uplatní odpočet daně na chléb i dopravu a při prodeji chleba spotřebiteli zdaní pouze tento chléb 5% sazbou.

Pro odběratele-neplátce je z uvedených možností nejvýhodnější varianta a); postupu podle bodu c) by se měl vyhnout, neboť vyšší sazbou daně u dopravy se zvýší náklady a on nemá nárok na odpočet této daně na svém vstupu.

Sazby daně u zboží

Pro zboží je nejčastěji použita základní sazba 22 %. Použije se pro všechno zboží, které není uvedeno v příloze č. 1 zákona. U zboží, které je taxativně vyjmenováno v této příloze, je sazba daně 5 %. Jedná se především o základní potraviny, léky, knihy, noviny a časopisy, některé zdravotnické a ortopedické potřeby apod. Pro určení správné sazby daně je rozhodující správné zařazení zboží, ke kterému je kompetentní pouze Celní ředitelství pro Prahu. Zboží může zařadit i pohraniční celní úřad, ale tento číselný kód, zvláště pokud by se lišil od číselného kódu Generálního ředitelství cel (GRČ), finanční úřad neuzná. Pro zařazení zboží se používá mezinárodní klasifikace, tzv. Harmonizovaný systém, resp. Kombinovaná nomenklatura (HS/CN). Jedná se o nomenklaturu, ve které je uveden celní sazebník. Od novely k 1. 10. 2003 se používá nomenklatura platná pro rok 2002.

Sazby daně u služeb

U služeb je použita snížená sazba 5 %, kromě služeb, které jsou taxativně vyjmenovány v příloze č. 2 zákona, kde sazba daně činí 22 %. Služby uvedené v příloze jsou především veškeré opravy (kromě stavebních), služby cestovních kanceláří apod.

U dopravy je třeba rozlišit, co je předmětem dopravy, bez ohledu na dopravní prostředek. Silniční nákladní doprava má sazbu daně 22 % bez ohledu na to, zda se náklad převáží nákladním či osobním automobilem. Veškerá ostatní nákladní i osobní přeprava je se sazbou daně 5 %. Pro určení správné sazby daně u služeb je rozhodující Standardní klasifikace produkce (SKP). V případě, kdy ceny služeb

zahrnují kromě vlastní práce i spotřebovaný materiál, zdaňují se jednou sazbou příslušnou pro ten určitý výkon - službu.

Od roku 1996 se služby posuzují i podle typu smlouvy. Pro služby poskytnuté na základě smlouvy o obchodním zastoupení, komisionářské nebo zprostředkovatelské se uplatní vždy sazba daně 22 %. Pro služby poskytované na základě mandátní smlouvy se uplatní stejná sazba, jaká byla použita pro zdanitelné plnění, které je na základě mandátní smlouvy poskytováno. Nájem movité věci je zdaňován sazbou 22 % (viz § 16 odst. 6 zákona). Avšak u nájmu osobních automobilů, u kterých nebyl uplatněn odpočet daně na vstupu, byla do 31. 12. 2003 cena za půjčování těchto automobilů zdaněna sazbou 5 %. Od 1. 1. 2004 podléhá tento nájem a půjčování osobních automobilů sazbě 22 %. Za službu je také považován převod a využití práv, který je zdaňován sazbou 5 %.

Sazby daně u staveb

Pro všechny stavby je určena jediná sazba daně 5 %. Za stavby se považují všechny objekty, které jsou zařaditelné podle Standardní klasifikace produkce (SKP) do oddílů 45 a 46. Podle klasifikace se do staveb zahrnují nejen budovy, ale i parkoviště, silnice, ploty, nádrže, hráze, hydromeliorace, vedení (elektrického proudu, tramvají, trolejbusů, lanovky) apod. Do této klasifikace patří i stavební práce, stavební opravy a údržba stavební povahy. Běžný postup zdaňování u stavební firmy - plátce daně probíhá zjednodušeně řečeno takto: výstupy, tj. stavební objekty a stavební práce, zdaňuje stavební firma sazbou 5 %. Odpočet daně na vstupech je uplatňován podle přijatých daňových dokladů. Je tedy logické a správné, když je uplatněn odpočet daně u cementu, cihel, oken, dveří, topných těles apod. ve výši 22 %, přestože jsou poté zapracovány do stavby, která je zdaněna 5 %. Ale pozor na poměrně častou chybu. Nakoupené stavební materiály nelze prodávat se sazbou 5 %, protože jsou určeny k zapracování do stavby! Rozhodující je vždy předmět dodávky a nelze jej ztotožňovat nebo zaměňovat s jeho budoucím určením. Je tedy nutné přesně rozlišovat, co je dodáváno, a to musí být také správným způsobem zdaňováno.

Sazby daně u finančního leasingu

Při prodeji formou finančního leasingu se použije stejná sazba daně jako při přímém prodeji. Od roku 1995 se splátka již nerozděluje (kromě osobních automobilů) na vstupní cenu pronajímaného předmětu a marži leasingové společnosti, ale celková částka splátky se zdaňuje příslušnou sazbou daně najímaného předmětu. Plátce daně (uživatel najatého předmětu) má současně při splnění obecných podmínek nárok na odpočet daně na vstupu. U osobních automobilů platí i nadále povinnost rozdělovat splátku na dvě části, a to vstupní cenu předmětu a přírážku leasingové společnosti (marži).

Cena předmětu je zdaňována sazbou 22 % a marže sazbou 5 %. Uživatel najatého předmětu - plátce má nárok na odpočet pouze té části daně, která se týká marže, zatímco nárok na odpočet daně z ceny předmětu nemá.

*Informace zohledňují pouze změny, které nastaly novelou zákona o DPH [322/2003](#) Sb. k 1.10.2003 a jsou platné do vstupu České republiky do Evropské unie.